

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษานำมาสรุปอภิปรายผล และกำหนดข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชนตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการศึกษา

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบล บ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชนตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน แตกต่างกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน ในเขตตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยใช้รูปแบบสอบถามและคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ต มีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชนตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัย 8 หมู่บ้าน จำนวน 120 คน พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีจำนวนเท่ากัน คือ หมู่บ้านละ 15 คน (ร้อยละ 12.50)

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชน ($\mu = 3.24$) ด้านขั้นเตรียมการ ($\mu = 3.22$) ด้านขั้นติดตามประเมินผล ($\mu = 3.22$) และด้านขั้นดำเนินการพัฒนาชุมชนด้วยแผนชุมชน ($\mu = 3.21$)

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่าโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ควรอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการวางแผน ควรรณรงค์ ให้คณะกรรมการหมู่บ้านแสดงความคิดเห็นในการร่วมประชาคม ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหมู่บ้านเสนอแผนพัฒนา ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านรวมกลุ่มกันจัดทำแผน ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านเสนอแนวทางการพัฒนา และ ควรฝึกให้คณะกรรมการหมู่บ้านกล้าแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ปัญหา ชุมชน ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมดำเนินการทุกขั้นตอน และควรมีการรวมกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้านในการร่วมพัฒนา ควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมประเมินทุกขั้นตอนของแผน ควรนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเตรียมการประชาสัมพันธ์ เตรียมการจัดเวทีประชาคมในการจัดทำแผนชุมชนเป็นบางครั้ง และมีส่วนร่วมในการจัดเวทีจัดทำแผนชุมชนไม่บ่อยต่อเนื่อง ส่วนในการค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน การผลักดันให้หมู่บ้านพัฒนาไปตามทิศทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนชุมชน การจัดการความรู้จากการดำเนินงานตามแผนชุมชนคณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในงานดังกล่าวเป็นบางช่วงเวลา การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนชุมชน การทบทวน ปรับแผนชุมชนคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้งเท่านั้น

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ วราพร สืบสกุล (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลในด้านการเตรียมการจัดทำแผน ด้านการเก็บรวบรวม

และวิเคราะห์ข้อมูล การคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดจุดหมาย และแนวทางการพัฒนาระยะยาว การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการการจัด ร้างแผนพัฒนาและการอนุมัติและประกาศใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สมพงษ์ จิตินันท์สมบุรณ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นของหอการค้าจังหวัดอุดรธานี พบว่า สมาชิกหอการค้าจังหวัดอุดรธานี มีส่วนร่วมใน การพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง สอดคล้องกับ ประยูร จำเริญเจือ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอ สมเด็จพระ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านใน กระบวนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับน้ำทิพย์ เสียงตากล้อง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลแบบธรรมรัฐ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับ เทศบาล

สมมุติฐานข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผน ชุมชนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผน ชุมชนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน ไม่แตกต่าง กัน จากผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทหน้าที่ ภารกิจที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนชุมชน ดังนั้นจึง ให้ความสนใจเข้ามามี ส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชนเหมือนกันและจากการที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้ให้ ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนชุมชน โดยมีเจตนาให้คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่ม องค์การทุก กลุ่มที่มีในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน โดยไม่แยกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับจุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์ (2548 : 101-103) ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ด้านข้อมูลทั่วไปด้านอายุ การศึกษา หมู่บ้านที่อยู่อาศัย สถานภาพสมรส อาชีพ การพูดคุยกันในครอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลคลองขุด แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับภักจิรา ปกป้อง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องหมู่บ้านที่อยู่อาศัย การศึกษา และอาชีพ จะมีความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับประยูร จำเริญเจือ (2550 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเพศ อายุ และอาชีพแตกต่างกัน โดยรวมพบว่า คณะกรรมการที่เพศ อายุ และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับภักจิรา ปกป้อง (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อเสนอแนะในการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านขั้นเตรียมการ ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านเพื่อใช้ในการจัดทำแผนชุมชน และควรให้มีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผนทบทวนสภาพปัญหาของหมู่บ้าน

1.2 ด้านขั้นดำเนินการจัดทำแผนชุมชน ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของหมู่บ้าน

1.3 ด้านขั้นดำเนินการพัฒนาชุมชนด้วยแผนชุมชน ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการนำกิจกรรม/โครงการที่อยู่ในแผนชุมชนไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน

1.4 ด้านขั้นติดตามประเมินผล ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวางแผนจัดกระบวนการแผนชุมชน และควรให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกระบวนการแผนชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ดังนั้นครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY